

ПАКЛЁПЫ НА СУСЕДА, АБО ЯК ЗАПАЗЫЧАННІ ТРАПЛЯЛІ ДА НАС

Праз доўгую гісторыю ўласнага развіцця беларуская мова мела працяглыя кантакты з польскай. Існуе распаўсюджанае меркаванне, што ў ёй нібы шмат слоў, якія адрозніваюцца ад рускіх адпаведнікаў і маюць польскае паходжанне. Намі было праведзенае апытанне, у якім удзельнічалі 112 рэспандэнтаў ва ўзросце ад 18 да 25 гадоў. Трэба было ацаніць паходжанне 30 запазычаных лексем лексіка-семантычнай сістэмы беларускай мовы – назваў побытавых рэчаў: *абцас, бінда, дах, дрот, дыван, камізэлька, канана, келіх, коўдра, куфар, ліхтар, люстра, пантофля, панчоха, папера, патэльня, прас, скрыня, талерка, фарба, фатэль, футра, цукар, шафа, шкарпэтка, шкло, шпалеры, шрубa, шуфляда, шыба*.

Апытаныя павінны былі выбраць адзіны з 4 прапанаваных варыянтаў паходжання дадзеных назваў: з польскай мовы, з раманскіх моваў, з германскіх моваў або варыянт «іншае». Важна адзначыць: польскае пасярэдніцтва было, але ніводнае слова не з'яўлялася польскім паводле паходжання.

Склад спісу згодна з сапраўдным паходжаннем слоў быў наступны: з раманскай групы былі адабраныя 13 слоў: з лацінскай – 5, з італьянскай – 5; з французскай – 3; германскімі з'яўляліся 12 нямецкіх слоў і 1 гоцкае; са старажытнагрэчаскай мовы праз раманскія дайшлі 2 лексемы, з фарсі – 1, з санскрыту праз мовы Блізкага Усходу, італьянскую і нямецкую – таксама 1 (словы з апошніх 3 моў былі аб'яднаныя ў групу «іншых» праз малую колькасць).

Атрыманая агульная правільнасць адказаў – 6,6 з 30 (22%). Сярэдні адсотак меркаванага польскага паходжання слоў: германізмы – 22,3%, словы раманскага паходжання – 24,1% (італізмы – 28,2%, лацінізмы – 24,1%, галіцызмы – 17,3%), іншыя – 20,2%. Гоцкае *шкло* вызначылі як паланізм 27,7% рэспандэнтаў. Цікава, што дадзенае слова з'яўляецца запазычаннем для ўсіх славянскіх моў.

Такім чынам, адсотак меркаванай «польскасці» даволі значны. На працягу гісторыі заходні кірунак свету, дзе і была Польшча, даволі доўга з'яўляўся бяспечным для зносін, а таксама галоўным шляхам для траплення запазычанняў у Вялікае Княства Літоўскае. З Францыі, Нямецчыны і Італіі менавіта праз польскія землі да нас траплялі шматлікія словы – назвы рамесніцкіх прылад, мэблі, прысмакаў і інш. У выніку стварылася ўражанне, што ўсе тыя словы сапраўды належаць бліжэйшаму суседу, што, аднак, пры бліжэйшым даследаванні даволі лёгка абвяргаецца.